

Branislav Nušić
Gospođa ministarka
Šala u četiri čina

LICA

- SIMA POPOVIĆ
- ŽIVKA, njegova žena
- DARA, kći
- RAKA, sinčić
- ČEDA UROŠEVIĆ, zet
- Dr NINKOVIĆ. sekretar Min. spoljnih poslova
- UJKA VASA
- TETKA SAVKA
- TETKA DACA
- JOVA POP-ARSIN
- TEČA PANTA
- Rodbina gospa-Živkina: MILE, njegov sin SOJA, raspuštenica, TEČA JAKOV,
- SAVA MIŠIĆ,
- G-đa NATA STEFANOVIĆ učiteljica engleskog jezika,
- policijski pisar,
- ANKA, služavka,
- štamparski šegrt RISTA TODOROVIĆ,
- kožarski trgovac PERA,
- KALENIĆ PERA, pisar iz administrativnog odeljenja
- Prvi žandar
- Drugi žandar
- Prvi poslužitelj iz ministarstva
- Drugi poslužitelj iz ministarstva
- Devojčica krojačica
- Prvi građanin
- Drugi građanin

Događa se u doba susreta prošloga i sadašnjega veka.

ČIN PRVI

Obična građanska soba.

Staro kanabe, dve fotelje i nekoliko prostih, trpezarijskih stolica. Troja vrata: u dnu, desno i levo i jedan prozor desno. U sredini sobe veliki, zastrt sto, po njemu prostrte jedne stare očeve pantalone, koje će gospa Živka prekrojiti za sina.

I

ŽIVKA, SAVKA

SAVKA (*sedi kraj stola*): Šta si se zamislila?

ŽIVKA (*stoji iza stola, o vratu joj visi santimetar, a u ruci velike makaze. Naslonila makaze na usne i zamislila se gledajući u pantalone*):

Gledam, znaš, kako da izbegnem ovo mesto što se izlizalo.

SAVKA: Ne možeš ga izbeći, nego podmetni parče.

ŽIVKA: Gotovo, a i onako će mu trajati od petka do subote.

SAVKA: A cepa, a? Pa znaš kako je, neka je samo živ i zdrav, pa neka cepa.

ŽIVKA: Ju, nije da cepa, tetka, nego dere kao vuk jagnječju kožu. I kupuj mu, i prekrajaj mu, i nikad ništa na njemu celo ni dvadeset i četiri sata.

SAVKA: Nestašan, mnogo nestašan!

ŽIVKA (*za vreme ove scene ona meri i kroji*): Ne može da se stigne, boga mi! Ne preлива nam se, zaboga, već jedva vezujemo kraj s krajem.

SAVKA: A lepa plata.

ŽIVKA: Pa i nije. Dok odbiješ porezu, platiš kiriju, kupiš drva, tek vidiš ostanu ti čiste šake. Teško je danas o plati živeti, ali ovaj moj ne ume. Ne gleda svoja posla i svoju kuću, nego se zaneo za politiku.

SAVKA: Pa jest!

ŽIVKA: Ono, i drugi se bakću, i što kažu, lome sa politikom, ali opet nekako, gledaju i sebe. Te komisije, te procene, te sednice, pa se spomognu nekako. Ali ovaj moj ne ume. Sve ovo ne ide, naškodiće ugledu partije, ono ne ide, povikaće opozicija. I sve tako. A devojkju, eto, nismo platili već tri meseca, pa kiriju nismo platili za prošli mesec, a gde su još one sitne podužice: te mleko, te bakalín i... već znaš!

SAVKA: Teško je, bome, danas...

ŽIVKA: Ti još ne dobi kafu? E što je bezobrazno, po tri puta čovek da joj kaže. (*odlazi zadnjim vratima*) Jel' Anka, šta je s kafom?

ANKIN GLAS (*spolja.*): Evo!

ŽIVKA: Eto, i to se zove mlade. Bar da je kao što treba kad ga čovek plaća.

II PREDAŠNJI, ANKA

ANKA (*unosí kafu i služi*): Izvol'te!

ŽIVKA: Moram triput da molim za jednu kafu.

ANKA (*bezobrazno*): Pa nisam sedela na kanabetu, imala sam posla. (*odlazi.*)

III ŽIVKA, SAVKA

ŽIVKA (*pošto je Anka otišla*): Eto, vidiš li je! Dođe mi, boga mi, da potegnem ovim makazama pa da joj razbijem glavu. Ali šta ću, moram da trpim. Dužna sam joj tri meseca, pa moram da trpim.

SAVKA (*srčuci kafu*): Eh, takvo ti je danas mlade.

ŽIVKA: Pa to sam te baš zvala, tetka-Savka, da te umolim da nam daš jedno dvesta dinara na zajam.

SAVKA (*trgne se*): Ju, sinko, a otkud meni?

ŽIVKA: Pa ono što imaš na knjižicu.

SAVKA: Eh, to... na to nemoj ni da računaš, gde bio ja to dirala! Jedva sam skupila da mi se nađe, ne daj, bože!..

ŽIVKA: Bože, tetka-Savka, ti pa kao da ti mi to nećemo vratiti. Platićemo ti pošteno i interes, a za tri meseca imaš svoje pare. Slušaj, ne bila ja Živka ako ga ne nateram da se uvuče u kakvu komisiju. Šta tu partija! Đoka kuma-Dragin nazida kuću sa partijom, a ovaj moj rasturi kuću.

SAVKA: Da l' si baš sigurna?

ŽIVKA: Šta?

SAVKA: Pa to, da će ući u komisiju?

ŽIVKA: Ti sumnjaš da ćemo ti vratiti?

SAVKA: Nije to, nego znaš, ne volim u taj novac da diram pa, velim, ako ne uđe u komisiju...

ŽIVKA: Pa ne mora da bude baš komisija, može on i drukče. Ako ne može nikako drukčije, a ti da znaš, uzajmićemo makar na drugo mesto, pa tebi vratiti. Tebi tvoje ne gine.

SAVKA: Ako je samo za tri meseca...

ŽIVKA: Ni jedan dan više!..

IV PREĐAŠNJI, RAKA. ANKA

RAKA (*gimnazista, ulazi bez knjiga i bez kape, sav podrpan*).

ANKA (*ulazi za njim i nosi knjige i kapu.*)

ŽIVKA: Iju, crni sinko, ti se opet tukao?

RAKA: Nisam!

ANKA: Jeste, jeste, tukao se!

ŽIVKA (*tetki*): Pogledaj ga, tako ti boga, kakav je, kao da je s vešala pao.

ANKA (*ostavi knjige na sto*): Eto je i ruku raskrvavio.

ŽIVKA: Iju!.. (*ščepa mu ruku koju je uvezao maramom*) Nesrećniče jedan, bitango! (*Anki*) Donesi vodu da se ispere. (*Anka odlazi*) Još kaže nije se tuko!

RAKA (*uporno*): Nisam!

ŽIVKA: Nego šta si?

RAKA: Pravili smo demonstracije.

ŽIVKA: Kakve demonstracije, bog s tobom?

RAKA: Protiv vlade.

SAVKA: A šta ti imaš sa vladom, pobogu, sinko?

RAKA: Nemam ništa, ali sam i ja viko: dole vlada!

ŽIVKA: Eto ti, eto ti, pa ne crkni sad od muke! Ama, šta si ti imao da se mešaš u demonstracije?...

RAKA: Pa nije samo ja, ceo svet. Eno još se tuku na Terazijama, a vlada je morala da da ostavku, jer je ubijen jedan radnik i trojica su ranjeni.

ŽIVKA: Ju ju, ju! Eto kako će i glavu da izgubi jednoga dana!

ANKA (*dolazi s laborom i bokalom*): 'Ajde ovamo u kujnu da te umijem.

RAKA: Šta će mi da se umijem?

ŽIVKA: Vuci se tamo, operi tu ruku. Zar nevidiš da izgledaš kao šinterski šegrt? (*gurne Raku te ovaj ode sa Ankom*)

V ŽIVKA, SAVKA

ŽIVKA (*tetki*): Eto, pa sad iziđi ti tu nakraj, kad ti svaki dan dođe ovako pocepan.

SAVKA: 'Ajde i ja da idem, za poslom sam. A vidim i tebe ometam. (*ustaje.*)

ŽIVKA: Pa kako si rešila za ono?

SAVKA: Koje ono?

ŽIVKA: Pa de, što se prisećaš, za zajam?

SAVKA: A, za to? Pa kako da ti kažem; volela bih da ne diram u te pare, ali ako je nužda...

ŽIVKA: Ju, baš ti hvala, slatka tetka, nikad ti to neću zaboraviti.

SAVKA: Je l' da donesem predveče?...

ŽIVKA: Jest, molim te, još danas! Pa dođi.. tetka-Savka, nemoj da ne dođeš. Ja, boga mi, ne mogu; da mogu, došla bih ti. Nemoj ti na to da gledaš, nego dođi kad god možeš. I onako si sama, pa svrati koji put i da ručamo; svrati kao kod svoje kuće.

SAVKA (*već na vratima*): Ja ću ono predveče. Zbogom. (*odlazi*)

ŽIVKA (*ispraća je do vrata*): Zbogom, tetka (*vraća se i, pošto je završila krojenje, umotava pantalone*).

VI ŽIVKA, RAKA

RAKA (*izlazi iz sobe umiven i upućuje se spoljnim vratima*).

ŽIVKA: Ehe, gde si nagao?

RAKA: Tamo!

ŽIVKA: Ama, zar ti je malo bilo, okačenjače jedan? — A latinski — dvojka, a nauka hrišćanska — dvojka, a matematika — dvojka! Ne gledaš to, nego demonstracije, a što ćeš da ponavljaš razred — to ništa.

RAKA: I otac je ponavljao četiri razreda, pa...

ŽIVKA: Ama, ne gledaj ti na oca!

RAKA: Nije, nego ću valjda na tebe da gledam.

ŽIVKA: O, gospode bože, i kad ga rodih takog nesrećnika! Vuci mi se ispred očiju!

RAKA (*izleti na vrata, na koja nailaze Čeda i Dara*).

VII ŽIVKA, ČEDA, DARA

ČEDA: (*ulazi sa ženom oni su obučeni za -posete: Eto nas. Vratili smo se kao što smo i otišli.*

DARA: *Bambadava smo išli.*

ŽIVKA: *Što, niste nekog našli kod kuće?*

ČEDA: *Čujte, majka, ja više neću da slušam te vaše savete. Te idite kod ove ministarke, pravite vizitu, te idite kod one ministarke, pravite vizitu.*

ŽIVKA: *Pa, zete, meni ne treba klasa, tebi treba.*

ČEDA: *Znam ja to, ali kako možete da nas šaljete gospođi Petrovički, kad neće žena ni da nas primi?*

DARA: *Nije bila kod kuće.*

ČEDA: *Bila je, šta nije bila! Devojka se deset minuta unutra domunđavala, pa tek onda izlazi i kaže nam da gospođa nije kod kuće.*

ŽIVKA: *Pa zar sam ja tome kriva? Pitala sam je preko kuma-Drage i ona kaže: neka dođe, kako da mi ne dođe gospa-Živkina ćerka; nisam je videla otkako se udala.*

ČEDA: *Nisam je videla otkako se udala, a ovamo zatvara nam vrata ispred nosa... ona... juče... je l' i ona nije videla gospa-Živkinu ćerku otkako se udala? ...*

DARA: *E, nemoj tako. Ona odista nije bila kod kuće, videli smo je posle na fижakeru.*

ŽIVKA: *Eto, vidiš! A ne ide to ni kao što ti misliš, zete. Treba i pet i šest puta ići na isti prag. Uostalom, vidiš da su napolju i neke demonstracije, pa ko zna da nisu ministri možda i zbog toga zbunjeni.*

ČEDA: *Pa ako su ministri zbunjeni, šta imaju tu ministarke da se zbunjuju?*

ŽIVKA: *E, nemoj tako da kažeš. Znam, pričala mi je gospa Nata, kaže: kriza, a moj muž ministar, pa ništa, miran, ubio ga bog, kao da nije kriza, a ja, nesrećnica, zbunila se kao niko moj; te triput solim jelo, te sipam zejtin u lampu, te obučem prevrnutu čarapu, i sve tako. Volim, kaže žena, da odležim jedno zapaljenje pluća nego jednu ministarsku krizu.*

DARA: *Slušam vas vazdan a i ne skidam šešir (polazeći levo u sobu) Majka, je li donosila šnajderka haljinu?*

ŽIVKA: *Nije još.*

DARA: *Poslala bih Raku da je opet zove. (ode)*

VIII ŽIVKA, ČEDA

ČEDA (*pripaljuje cigaretu*): Badava, ovako više ne ide!

ŽIVKA: Pa ne ide, ali, pravo da ti kažem, ne bi ti ni ta jedna klasa mnogo pomogla. Ne može jedna klasa da ti isplati dugove.

ČEDA: Šta vi meni jednako te dugove natičete na nos? Nisam ih napravio od besa, nego kad čovek uzme ženu bez miraza pa počne kuću kućiti...

ŽIVKA: Nismo te mi terali da je uzmeš. Ti si uvek govorio da je voliš.

ČEDA: A vi ste govorili da ima 12000 dinara miraza.

ŽIVKA: Pa ima.

ČEDA: Ama gde su? Voleo bih da vidim tih 12000 dinara.

ŽIVKA: Primićeš ih od osiguravajućeg društva.

ČEDA: Primiću, al' kad umrete i vi i otac..

ŽIVKA: Pa možeš valjda dotle pričekati.

ČEDA: Mogu dotle i umreti.

ŽIVKA: Ne bi baš bila velika šteta.

ČEDA: Pa ne bi za vas, mogli bi još ai da nasledite i moje osiguranje.

IX ŽIVKA, ČEDA, PERA

PERA (*ulazeći na srednja vrata*): Izvinite,. ja sam dva puta kucao.

ŽIVKA: Molim. Izvolite!

PERA: Gospodin nije kod kuće?

ŽIVKA: Ne!

PERA: A nije ni u kancelariji.

ČEDA: Vi ste činovnik?

PERA: Da, pisar kod gospodina Popovića. Pa hteo sam da javim da je kabinet dao ostavku. Hteo sam, znate, ja prvi da mu javim.

ČEDA: Je li to izvesno?

PERA: Izvesno! A biće da gospodin Popović to već i značim nije došao u kancelariju.

ŽIVKA: Ama, zar nikako nije dolazio?

PERA: Upravo, dolazio je od jutros, ali je nekako odmah otišao, čim je čuo da je vlada dala ostavku.

ČEDA: Pa onda znači da on zna!

PERA: Zna izvesno! Ali, ipak, ja sam hteo prvi to da mu javim. Al' možda ne zna, a svi kažu da su naši pozvani da sastave novu vladu.

ŽIVKA: (*prijatno iznenađena*): Naši?

PERA: Da, naši, a ja bih hteo to da mu javim.

ČEDA: A vi u »naše« računate... ?

PERA: Pa »naši«! ... Gospodin Stevanović je već otišao u dvor.

ŽIVKA: Stevanović?

PERA: Ja sam ga svojim očima video.

ŽIVKA: O, bože moj, kako bi to bilo dobro! Vi ste lično videli Stevanovića kad je otišao?

PERA: Video sam ga!

ŽIVKA: Otišao je baš u dvor?

PERA: Da!

ŽIVKA: Hvala vam, gospodine, velika vam hvala što ste nas izvestili.

PERA: Ja sad idem na Terazije; šetaću tamo pod kestenovima, pa ako još što opazim, ja ću vam javiti. Samo vas molim, kad dođe gospodin Popović, kažite mu da sam ja prvi došao i doneo vest da će naši obrazovati kabinet.

ČEDA: Reći ćemo!

PERA (*gospođi Živki u koju kao da ima više poverenja*): Molim vas, gospođo, recite samo: Pera pisar iz administrativnog odeljenja.

ŽIVKA: Hoću, gospodine!

PERA (*već na vratima*): Ako bi bilo što vrlo interesantno, vi ćete dopustiti...

ČEDA: O, molim...

PERA: Vi ćete mi dopustiti... *(ode)*

X **ŽIVKA ČEDA**

ŽIVKA: Zete nisam te zagrlila od dana venčanja. *(grli ga..)*

ČEDA: Ali čemu se vi to radujete?..

ŽIVKA: Gle sad! Mesto i ti da se raduješ, a ti još pitaš. Rako! Rako!

ČEDA: Čemu da se radujem?...

ŽIVKA: »Naši«! Jesi li čuo šta kaže čovek: »naši«!

ČEDA: Ama koj' čovek?

ŽIVKA: Pa ovaj...

ČEDA: Pera pisar iz administrativnog odeljenja. Za njega su »naši« svi koji obrazuju kabinet. On to, izvesno. svakome javlja.

ŽIVKA: Ali kaže čovek: Stevanović otišao U dvor.

ČEDA: Pa?

ŽIVKA: Pa to! Ti možeš da avanzuješ, a može i on...

ČEDA: Ko?

ŽIVKA: Kako ko? Sima!

ČEDA: Pa otac je već načelnik ministarstva, šta može više?

ŽIVKA: A Državni savet, a upravnik Monopola, a predsednik opštine? Oho, moj brajko, samo kad se hoće, ima vazdan. *(na vratima)* Rako? Rako!

ČEDA: Šta će vam?

ŽIVKA: Da kupi novine. Crkoh od radoznalosti! Rako! Rako!

XI **PREDAŠNJI, MOMAK iz MINISTARSTVA**

MOMAK: Dobar dan, gospođo!

ŽIVKA *(pretrne)*: Iju! Dobar dan!

MOMAK: Molim lepo, poslao me je gospodin da mu date njegov cilindar.

ŽIVKA: Cilinder? ...

MOMAK: Jeste, cilindar.

ŽIVKA (*ne verujući*): Ama, cilindar?

MOMAK: Jeste!

ŽIVKA: Ju, tako su mi se na jedanput oduzele noge! Je l' vam to gospodin kazao da mu odnesete cilindar?

MOMAK: Jeste, on.

ČEDA (*i on se zainteresovao*): A gde je gospodin?

ŽIVKA: Odista. gde je on?

MOMAK: Eno ga u ministarstvu.

ŽIVKA: A je li vam kazao šta će mu cilindar?

ČEDA: Eto ti sad! Otkud će momku reći šta će mu cilindar?

ŽIVKA: Oh, bože, tako sam se zbunila. Pa gde je sad ta Dara? Rako! Rako!

ČEDA: (*na levim vratima*) Daro! Daro!...

XII

PREDAŠNJI, RAKA

RAKA (*na srednjim vratima*): Šta me zoveš?

ŽIVKA: Jesi li kupio novine? A jest, boga mi, nisam ti ni dala. Ama, gde je ta Dara?

DARA (*na levim vratima*): Bila sam u kujni.

ŽIVKA: Cilindar, otac traži cilindar!

DARA: Pa gde je?

ŽIVKA: Poslednji put, kad je bio prijem o kraljevom danu, metla sam ga tamo u sobi, na orman.

RAKA: A, nije, ja sam ga video u sali iza furune.

ŽIVKA: Pa, zaboga, idite, nađite ta! Ali brzo, odmah!

DARA i ČEDA (*odlaze u sobu*).

ŽIVKA (*momku*): A je li gospodin bio raspoložen kad je tražio cilindar:

MOMAK: Nije!

ŽIVKA: A ljut?

MOMAK: Nije bio ni ljut!

DARA (*vraća se*): Nema ga!

ČEDA (*za njom*): Nigde ga nema!

ŽIVKA: Ama, kako da ga nema? (*odjuri zadnjim vratima*). Anka! Anka! (*svima..*) Ta tražite ga, zaboga!

ČEDA: Ama, šta ste se zbunili?

ŽIVKA: Pa tako je to, dabome, kad čovek jedanput u godini nosi cilindar. I ko će sad da mu se seti gde je!

XIII

PREĐAŠNJI, ANKA

ANKA (*dolazi*): Izvol'te!

ŽIVKA: Zna li vi, Anka, gde je cilindar gospodinov?

ANKA: Bio je na ormanu, ali ga je ovaj skinuo (*pokazuje na Raku*) — kad se igrao s njim.

ŽIVKA: Bog te ubio, da te ne ubije, opet ti!

RAKA: Nije istina! Ja sam uzeo samo kutiju „da napravim aeroplan, a cilindar sam ostavio.

ŽIVKA: Pa gde si ga ostavio?

RAKA: Ne znam!

ŽIVKA: 'Ajde, tražite ga, tražite ga, zaboga, mora se naći! (*raziđu se svi po kući da traže cilindar*)

XIV

ČEDA, MOMAK

ČEDA (*momku, s kojim je ostao sam*): A vi ste davno u ministarstvu?

MOMAK: Vrlo davno, gospodine...

ČEDA: I vama je to sasvim obična stvar kad se menja ministarstvo. Promenili ste ih mnogo?

MOMAK: Mnogo! Kolikima sam i kolikima ja već sagledao leđa ...

ČEDA: I vi, mora biti, imate dobar nos, :znate već unapred da omirišete situaciju?

MOMAK *(laska mu to)*: Pa... razume se!... Znao sam ja još pre tri dana da će ova pasti.

ČEDA: E?

MOMAK: Ama, znam ja to iako ne čitam novine. Čim vidim da ministar svaki čas zivka blagajnika, i čim vidim mnogo zgužvanih hartija u korpi kraj ministrovog stola, ja odmah kažem u sebi: ovaj se sprema.

ČEDA: A šta kod vas znači kad vas pošlju za cilindar ?

MOMAK: Znači da je gospodin pozvan u Dvor i taj posao treba brzo svršiti, jer bivalo je da ja po kome donesem cilindar, a on ga pogleda ko krava mrtvo tele i veli: »Dockan, nosi ga natrag!«

ČEDA *(usplahiren)*: Dakle, bivalo je i to?! *(odjuri vratima i prodera se na njima..)* Ama, šta se vazdan majete, dajte taj cilindar!

XV

ŽIVKA, DARA, ČEDA, ANKA, MOMAK

ŽIVKA *(nosi cilindar i gladi ga rukavom od bluže)*.

DARA i RAKA *(dolaze za njom)*.

ŽIVKA: Kad ga, nesrećnik, metnuo pod mipderluk i napunio ga orasima! Ko bi se setio da ga traži pod minerlukom?

ČEDA *(ščeпа cilindar od Živke, strpa ga .momku u ruke i gura ga)*: Idite, idite, u vašim je rukama sudbina ove zemlje. *(izgura ga)* Žurite, molim vas, žurite!

XVI

PREDAŠNJI BEZ MOMKA

ŽIVKA *(Čedi, pošto je momak otišao)*: Ti znaš nešto?

ČEDA: Ne znam, ali... dabome! Kriza... cilindar...

ŽIVKA: I ti možeš još da čekaš; što ne trčiš tamo?

ČEDA: Kuda?

ŽIVKA: Na Terazije!

ČEDA: Pa tamo je već gospodin Pera iz administrativnog odeljenja.

ŽIVKA: Ama, kako možeš da izdržiš i da čekaš da ti drugi donosi novosti? Dajte mi šešir, idem sama!...

ČEDA: Kuda?

ŽIVKA: Na Terazije!

DARA: Bože, mama, otkud to ide!

RAKA: I ja ću! (*dune na vrata*)

ČEDA: Dobro, dobro, evo idem ja!

ŽIVKA (*Čedi*): Ali nemoj da se zabiješ u kafanu. Prođi svuda, promuvaj se, pa kad čuješ što, a ti dođi odmah. Znaš kako smo mi ovde, kao na žeravici.

ČEDA (*uzme šešir*): Ne brinite, javiću već! (*odlazi*)

XVII

ŽIVKA, DARA

ŽIVKA (*seda umorna na kanabe*): Oh, bože, ne smem čisto ni da kažem: a znaš li ti šta to znači kad se traži cilindar?

DARA: Ne znam!

ŽIVKA: Zovu ga u Dvor.

DARA: Oca? A zašto ga zovu?

ŽIVKA: Zašto? E jesi prava glupača! O bože, kako se to nijedno dete nije izmetlo na mene. Svi su glupi na oca! (*Imitira je.*) »Zašto ga zovu?« Pa ne zovu ga, valjda, da im nasađuje kvočke; nego, čula si, pala vlada i sad ima nova da se sastavi.

DARA: Pa da vi ne mislite... ?

ŽIVKA: Šta mislim? 'Ajd, baš da čujem, šta mislim ja?

DARA: Ne mislite valjda da otac bude ministar?

ŽIVKA: Strah me je da mislim, a mislim. Pa eto, tražio je cilindar. Zar ne vidiš da ja držim oba palca stegnuta? Stegla sam ih krvnički, bojim se iščašiće se, ali ako, toliko mogu za moga muža da učinim.

DARA: Oh, bože, kad bi se to desilo... mogao bi onda i Čeda...

ŽIVKA: Taman, kao da je Čeda prva brigada. Kamo sreće da si ti mene poslušala...

DARA: Šta da sam te poslušala?

ŽIVKA: Pa eto, to... ako bi se desilo da otac postane ministar, da nisi pošla za toga, kako bi se lepo udala kao ministarska ćerka.

DARA (*uvređeno*): Bože, majka, kakav je to razgovor!

ŽIVKA: Pa ne, al' kažem.

DARA: Meni ni ovako ništa ne fali.

ŽIVKA: Tebi ne fali, nego njemu.

DARA: Njemu?

ŽIVKA: Pa dabome... nema škole, ne zna jezike, ne može da pravi karijeru i onako nekako ne pristaje...

DARA: Meni je dobar, a vama se i ne mora dopadati. Kad sam ja zadovoljna, šta vi imate tu?

ŽIVKA: Pa već ti, znam ja tebe. Ko dirne njega, kao da te je u oko dirnuo.

DARA: Pa jeste!

XVIII PREĐAŠNJI. G. PERA

PERA (*na zadnja vrata*): Izvinite, ja...

ŽIVKA (*skoči kao oparena*): Šta je, zaboga, ima li čega novog?

PERA: Ima.

ŽIVKA: Govorite!

PERA: Video sam ga.

ŽIVKA: Koga?

PERA: Njega, gospodina. Video sam ga, otišao u Dvor, ima cilindar na glavi.

ŽIVKA (*uzbuđeno*): Da se niste prevarili?

PERA: Ta kako bih se prevario! Video sam ga ko što vas sad vidim. Javio sam mu se.

ŽIVKA: A on?

PERA: I on se meni javio.

ŽIVKA: A ne znate zašto je otišao u Dvor?

PERA: Kako ne znam: svi su naši pozvani.

ŽIVKA: I mislite da bi se to moglo još danas svršiti?

PERA: Kako još danas, još sad. Ko zna, možda je i potpisano.

ŽIVKA (*Dari*): Steži palac, Daro! (*glasio*) — Da li je to moguće da je već potpisano?

PERA: Idem da ih sačekam kad izlaze; pročitacu im sa lica ukaz. Ali vas molim da kažete gospodinu da sam ja prvi koji sam došao da mu javim da je otišao u Dvor. A ja ću...

ŽIVKA: Da, dođite odmah, čim čujete što.

PERA: Pera pisar iz administrativnog odeljenja. (*klanjajući se, odlazi*)

XIX

ŽIVKA, DARA

ŽIVKA (*vraćajući se sa vrata*): Daro, dete moje, meni je čisto došlo da plačem. (*plače*) A ti... ti ništa?

DARA: Kako ništa, zaboga, još kako sam uzbuđena; samo pravo da vam kažem, ja čisto ne verujem u toliku sreću.

ŽIVKA: Slušaj, obuci se pa da idemo na Terazije, da čekamo.

DARA: Ali, zaboga, majko, to ne ide!

ŽIVKA: Pa jeste da ne ide, pravo kažeš; jer ako je on već ministar, onda nema smisla da ja idem peške.

DARA: Ama nije to, nego zbog sveta.

ŽIVKA: A grize me nestrpljenje, ne mogu prosto da izdržim. I gde je, molim te, sad ovaj tvoj, što ne dolazi? (*odlazi na prozor*) Zabio se izvesno u kafanu, a što mi ovde gorimo na žeravici, to se njega ne tiče. (*nervozno šeta i krši prste*) Uh, da li ja da se sad pretvorim u muvu pa da uletim u Dvor da svojim ušima čujem kako kralj kaže Simi: »Pozvao sam vas, gospodine Simo, da vam ponudim jedan portfelj u kabinetu!;

A onaj moj šmokljan, mesto da kaže: »Hvala, Vaše Veličanstvo!, sigurno će početi da muca. Ubio ga bog sa suklatom, sigurna sam da će mucati.

DARA (*prekoravajući je*): Ali, zaboga, mama!

ŽIVKA: Uh, kćeri, sve drugo ne marim, ali samo da mi je da gospa-Daru svučem sa državnog fijakera, pa makar za dvadeset i četiri sata. Prilepila se za fijaker kao taksena marka, pa misli niko je ne može odlepiti. E, odlepićeš se, sinko. Još posle podne ćemo se voziti na ministarskom fijakeru.

DARA: Ali čekaj, zaboga, majka, treba najpre skočiti...

ŽIVKA: Naposletku i ne marim za gospa-Dragu. Bar je žena vaspitana, otac Joj je bio činovnik Glavne kontrole. Ali gospa Nata! No, teško zemlji kad je doživela da ona bude ministarka! Majka joj izdavala kvartire za samce, a opa nameštala krevete tim samcima...

DARA: Nemoj tako, majka, pa evo i ti možeš postati ministarka.

ŽIVKA: Pa šta, ima valjda neke razlike između mene i Nate. Moja majka je šila u vojnoj šivari, ali je zato mene lepo vaspitala. Ja sam svršila tri razreda osnovne škole i, da sam htela, mogla sam još da svršim. Da ja nisam bila takva, ne bi mene tvoj otac uzeo. On je već bio činovnik kad me je uzeo.

DARA: Pa jest, samo kažu morao je da te uzme.

ŽIVKA: To tebi valjda tvoj muž kaže. Bolje bi bilo kad bi on požurio da nam javi šta je novo. Ali, dabome, on se zavukao negde u kafanu. (*seti se*) — Čekaj... gde su karte?... Ti si ih sinoć razmeštala.

DARA: Eto ih u fioci.

ŽIVKA (*vadi ih i meša*): Baš da vidim kako u kartama stoji. (*razmeštajući*) Kad je poslednji put Sima avanzovao, pogodile su mi, ne možeš čisto da veruješ kako su mi sve pogodile. Šta se utrpala između mene i Sime ova udovica! (*broji*) Jedan, dva, tri, četiri, pet, šest, sedam... Glas (*broji u sebi*) kuća... brzo... novac s večeri... (*govori*) Znam, to će tetka Savka da mi donese... Cela istina... krevet! (*skupi dva donja reda i počne pokrivati karte*)

DARA: A što pokrivaš sebe?

ŽIVKA: Pa da vidim to, hoću li biti ministarka?

DARA: Bože, mama, pa pokrij oca, jer glavno je pitanje hoće li on biti ministar...

ŽIVKA: Pravo kažeš! Desetka herc... velika radost. Boga mi, ćerko... ako je po kartama.

XX **PREĐAŠNJI, ANKA**

ANKA (*dolazi sa jednom devojčicom, koja nosi haljinu uvijenu u beo čaršav*): Krojačica poslala haljinu...

ŽIVKA: Nosi natrag, nemam kad da je probam.

DARA: Ah, zaboga, majka, što ne probaš?

ŽIVKA: Tako... Donesi posle podne...

DARA: Pa to je časkom.

ŽIVKA: Nek donese posle podne, jer... ne znam kakav ću aufpuc. Ako bude ono, onda ću svileni aufpuc, a ako ne bude *ono*, onda ću satinski ... eto ti!...

DEVOJČICA: Šta da kažem gospođici?

ŽIVKA: Reci joj: ako bude ono, onda ću svileni aufpuc.

DARA (*prekida je*): Nemoj ništa da kažeš gospođici, nego donesi posle podne haljinu.

DEVOJČICA (*ode*).

ANKA (*ode za devojčicom*).

XXI ŽIVKA, DARA

ŽIVKA: Ju, ju, ju, ala mi zaigra desno oko...

DARA (*koja je bila kod prozora*): Evo ga, Čeda.

ŽIVKA: Je l' trči! Je l' se smeje? Je l' maše maramom? Pitaj ga, pitaj ga šta je.

DARA: Ušao je u dvorište.

ŽIVKA: Da znaš da nam nosi dobar glas! Nije meni badava oko tako najedanput zaigralo.

XXII

PREĐAŠNJI, ČEDA

ŽIVKA (*tek što se Čeda javio na vratima*): Govori!

ČEDA: Čekajte, zaboga!...

ŽIVKA: A-ko mi odmah ne kažeš, pašću u nesvest!

ČEDA: Ali čekajte, da vam kažem sve po redu.

ŽIVKA: Pa govori, ne oteži!

ČEDA: Dakle, vraćajući se ovamo, ovako sam mislio...

ŽIVKA (*šćepa ga za gušu*): Govori: je li, ili nije? Je li, ili nije, razumeš li?

ČEDA: Ama, čekajte! Dakle, ovako sam smislio. Otac da meni izradi jedan zajam kod Klasne lutrije na privredne ciljeve, i to da mu bude mesto miraza. S tim da odužim dugove, a posle...

ŽIVKA: Daro, kćeri, meni mrkne pred očima. Kaži tvome mužu neka kaže: da ili ne inače ću ga gađati stolicom!

DARA: Pa kaži, zaboga!

ŽIVKA: Da ili ne?

ČEDA: Da!

ŽIVKA: Šta?

ČEDA: Ministar.

ŽIVKA: Ama ko, ubio te bog, da te ubije, ko ministar?

DARA: Je l' otac?

ČEDA: Jeste!

DARA (*ushićena zagrlila ga srećna.*): Slatki moj Čedo!

ŽIVKA: Deco, deco, pridržite me! (*klone, umorna od uzbuđenja u stolicu*)

ČEDA: Dakle, kažem, to sam smislio: da otac meni izradi iz Klasne lutrije jedan zajam od 12000 dinara na privredne ciljeve, i to da mi bude kao miraz. S tim ću lepo da otplatim dugove i tada, kao pride, da mi da tri klase.

ŽIVKA (*skoči*): Kako to ti: otac ovo, otac ono? Pita li se tu valjda još kogod?

ČEDA: Pa da, pitaju se i drugi ministri!

ŽIVKA: A ja?

ČEDA: Pa šta ste vi?

ŽIVKA: Kako šta? Još pitaš. Ja sam gospođa ministarka! (*Udari u sladak smeh od zadovoljstva.*) Ju, ubio me bog, čisto ne verujem svojim rođenim ušima. Kaži mi, Daro, ti!

DARA: Šta da vam kažem?

ŽIVKA: Pa zovi me kao što će odsad ceo sveg da me zove.

DARA: Gospođo ministarka!

ŽIVKA (*Čedi*): 'Ajde, kaži i ti!

ČEDA: Hoću, al' kažite i vi meni: gospodin-ministrov zete; da čujem, znate, kako to zvuči.

ŽIVKA: Pre svega, zet — to nije ništa, a drugo, pravo da ti kažem, ti nekako i ne ličiš.

ČEDA: Gle, molim te! A vama već liči, kao. . .

ŽIVKA (*unese mu se u lice*): Kao šta?

ČEDA (*gundajući*): Ta već...

ŽIVKA: 'Ajde, 'ajde, lani, ako hoćeš da ti počese jezik paragraf sedamdeset šesti.

ČEDA: Oho, ho! Pa vi govorite kao da ste vi ministar.

ŽIVKA: Ako nisam ministar, a ja sam ministarka, a upamti: to je, koji put, mnogo više.

DARA: Ali, zaboga, Čedo, majka! Nemojte se svađati, ne liči to ministarskoj kući!

ŽIVKA: Pa, da, ne liči. Al' tako je to, kad nije vaspitan da bude u ministarskoj kući.

XXIII PREĐAŠNJI, RAKA

RAKA (*uleti*): Mama, znaš li šta je novo? Tata postao ministar.

ŽIVKA (*ljubi ga*): E, a ko ti jo kazao, čedo?

RAKA: Kažu mi deca i mene su odmah prozvali ministarsko prase.

ŽIVKA: Mangupska posla. Više se nećeš družiti sa tim mangupima.

RAKA: Nego s kim ću?

ŽIVKA: Družićeš se odsad s decom engleskog konzula.

RAKA: A nije to ništa što su me nazvali prase, nego su mi pozvali i majku.

ŽIVKA: A znaju li oni da je tvoj otac ministar?

RAKA: Znajuju, pa baš zato i psuju!

ŽIVKA: Zapisaćeš mi tu bezobraznu decu, pa ćemo ih premestiti u unutrašnjost; i decu i razred i učitelja. U ovoj zemlji mora jedanput da bude reda i da se zna kome se sme psovati mater, a kome ne sme.

RAKA: Jaoj, da znaš, mama, što volim što je tata postao ministar!

ŽIVKA: E?! ... A zašto?

RAKA: Pa, odsad, kad me tata istuče, ja samo skupim demonstracije, pa se razderemo: dole vlada!

ŽIVKA: Pregrizo jezik ti, dabogda! . .

RAKA: Dole vlada! ...

ŽIVKA: Kuš, kad ne umeš da govoriš kao pametno dete!

RAKA: A nisam ti ni kazao! Evo ga ide otac!

ŽIVKA: Ide? Pa što ne govoriš, marvo jedna, nego brbljaš koješta. (*zbuni sv.*) Deco, deco, nemojte da mi smetate. Vi stanite iza mene. Bože moj, ko bi to reko: otišo jutros od kuće kao običan čovek, a vraća se ministar? Ama stanite ovamo, nemojte mi smetati!

XXIV PREĐAŠNJI, POPOVIĆ

POPOVIĆ (*pojavljuje se na vratima pod cilindrom*).

ŽIVKA (*grli ga*): *Ministre moj!*

ČEDA I DARA (*ljube mu ruku*): Čestitamo!

RAKA (*razdera se iz sveg Glasa*): Dole vlada!

ŽIVKA (*skoči kao oparena i, kako je bila već prihvatila. iz Popovićeve ruke cilindar, ona ja natuče Raki na glavu da mu tako uguši glas*): Kuš, prokleta štene! Ubio ga bog, da ga ubije, i kad ga rodih ovako prokleta!

POPOVIĆ: No, no, Živka, uzdrži se, zaboga!

XXV

PREDAŠNJI, PERA

PERA (*uđe, i kad spazi Popovića, zbuni se*): Izvinite... ja, ovaj... ja sam došao da vam javim da ste postali ministar.

POPOVIĆ: Znam ja to, gospodine Pero.

PERA: Znam ja da vi to znate, al' opet sam ja hteo prvi da vam javim.

POPOVIĆ: Hvala, hvala!

ŽIVKA: Hoćete li vi, gospodine Pero, sad u ministarstvo?

PERA: Na službi, gospođo ministarka.

ŽIVKA: Naredite da odmah posle podne, u četiri sata, dođe ovde ministarski fijaker.

POPOVIĆ: Šta će ti to?

ŽIVKA: Pusta me, molim te! Hoću da se provozam triput od Kalimegdana do Slavije, pa makar posle umrla. Naredite, gospodine Pero!

PERA: Razumem, gospođo ministarka. (*klanja se izlazeći*) Pera pisar iz administrativnog odeljenja!...

zavesa